

sociale dumping in de bouwsector

Boekarest oktober 2017

Dirk Coninckx

**Dank aan Dhr. André Leurs,
Studiedienst ACV BIE**

STOP SOCIALE DUMPING

Stop Sociale Dumping
Stop Social Dumping
Stop au Dumping Social

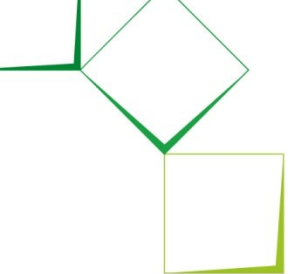
**UITBUITING · SOCIALE FRAUDE · SCHIJNZELFSTANDIGHEID · KOPPELBAZEN
POSTBUSONDERNEMINGEN · DEREGULERING · STRAFFELOOSHEID VAN WERKGEVERS**

De EFSS roept de EU op om SOCIALE DUMPING van loon- en arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming hard aan te pakken. We eisen: **GERASTE PREVENTIE, DOORZICHTIGE CONTROLE en EFFECTIEVE SANCTIES**. De toekomstige Europese Releingsrichtlijn moet concrete maatregelen bevatten die helpen om elke vorm van sociale fraude, koppelbazen, schijnzelfstandigheid en postbusondernemingen volledig uit te roeien. De richtlijn moet ook garant staan voor **GEELLE RECHTEN en GEELLE LOON** voor gelijk werk.

Elke dag worden buitenlandse, gedetacheerde werknemers uitgeholt door gaargezonde vormen van onderbetaling, uitbuiting en detachering. Daarom eisen we dat de lidstaten meer verantwoordelijk gesteld wordt in geval van sociale fraude door één van zijn ondernemers, uitbuiters of detacheringbureaus.

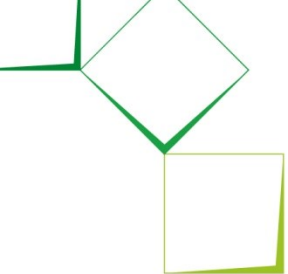
European Federation
of Building
and Woodworkers

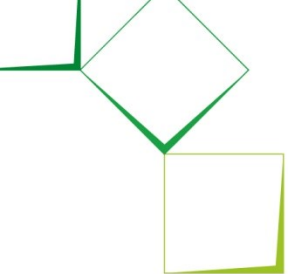
Sociale dumping, intro

- marktregeling = Europa (interne markt) <-> sociaal recht = lidstaten (arbeidsrecht is territoriaal)
- Europa met zes landen:
 - verschillen in loonniveau en sociale bescherming werden aanvaard als deel van de interne concurrentie
 - zou leiden tot sociale harmonisering

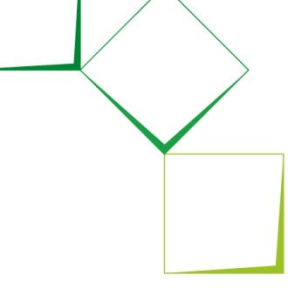
Sociale dumping, intro

- EU-recht zet de toepassing van het Belgisch arbeidsrecht onder druk omwille van:
 - vrij verkeer van werknemers, personen en diensten
 - sociale concurrentie tussen de lidstaten
- gedetacheerde werknemers treden niet toe tot de arbeidsmarkt van het gastland en moeten dus ‘volle gewicht’ van ons arbeidsrecht niet ondergaan
- arbeidsmigranten *werden afgeleid* naar detachering en (schijn)zelfstandigen (= vrij verkeer van diensten)

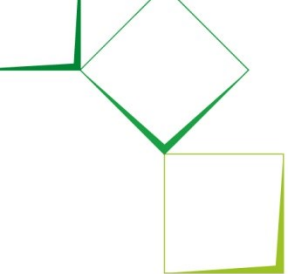
Sociale dumping, intro

- vrij verkeer van diensten krijgt voorrang: recht van de werkgever om zijn 'diensten' over de grens te verlenen
 - integrale toepassing van het arbeidsrecht van het gastland is een belemmering van het vrij verkeer van diensten (principe van het land van oorsprong)
 - belemmering van vrij verkeer via arbeidsrecht is enkel toegestaan indien:
 - dwingende reden van algemeen belang
 - noodzakelijke en proportioneel
- fundamentele tegenstrijdigheid: bevorderen van vrij verkeer diensten én (minimale) bescherming van werknemers

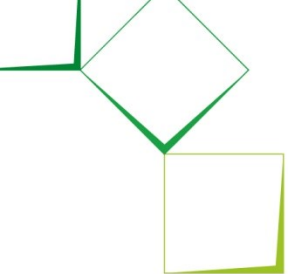
Hoe kan men werknemers uitzenden naar België?

- **vrij verkeer van werknemers** van/naar andere EU lidstaten
 - permanente aanwerving
(volledige gelijke behandeling, ook sociaal en fiscaal)
 - tijdelijke uitzending (detachering)
- **vrij verkeer van diensten** (wie levert de dienstprestatie?)
 - ondernemingen, zelfstandigen die hun diensten aanbieden

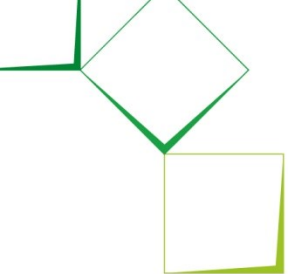
Detachering en sociale zekerheid.

- hoofdregel: werknemer wordt onderworpen aan het S.Z. stelsel van het land van tewerkstelling
- uitzondering: tijdelijke uitzending met behoud van de onderwerping aan het S.Z. stelsel van het herkomstland
- verplichte detacheringsmelding aan het land van ontvangst d.m.v. formulier A1 (vroeger E101)
- wat is tijdelijk (max. 24 maanden)?
- wat is 'normaal werken' in het land van herkomst?
- wat is een 'minimale onderwerping' aan het SZ stelsel in het herkomstland? Volstaat één dag?
- Wat is een organische band tussen de werkgever en de werknemer in herkomstland (is een juridische fictie)?
- wat is het belang van herkomstland om te controleren?

Vrij verkeer van diensten

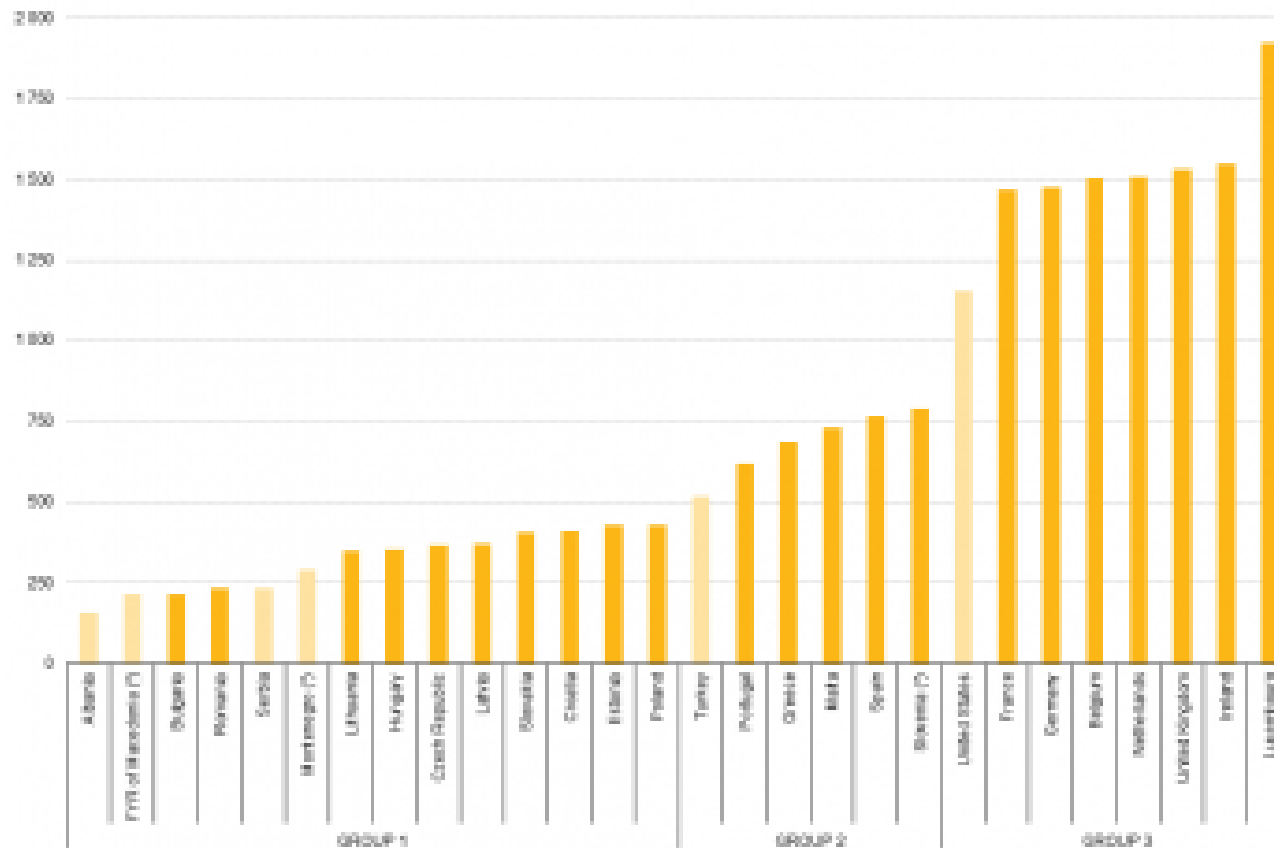
- samenwerking met buitenlandse zelfstandigen die hun 'diensten' komen aanbieden op basis van aanbesteding (onderaanneming)
- wie is zelfstandige?
- samenwerking met buitenlandse dienstverleners die hun 'diensten' (ook uitzendarbeid) komen aanbieden op basis van aanbesteding/onderaanneming: **het vrij aanbieden van diensten staat boven gelijkberechtiging als werknemer!**
- geen 'disproportionele' administratieve beperkingen, zoals erkenning, contactpersoon,... (toepassing dienstenrichtlijn)

Kerncijfers Belgische bouwsector (Q4/2016)

- Minimumlonen
 - Ongeschoolde arbeider cat. I: €13,59/uur
 - gemiddeld loon arbeider: €14,96/uur
- patronale verplichtingen
 - RSZ bijdragen: 49,23%
 - sectorale sociale lasten: 28,20%
 - arbeidsongevallenverzekering: 10,20%
 - andere kosten (kledij, vervoer,...)
- totale uurloonkost
 - minimum, **minstens: €32,26/uur**

Minimum lonen in Europa

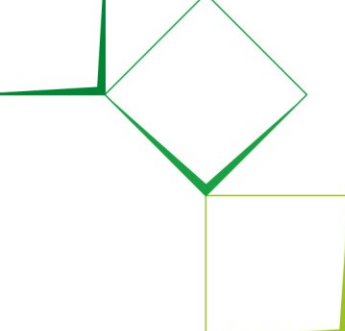

(*) Greenland, Italy, Cyprus, Austria, Finland and Sweden: no national minimum wage

(*) January 2015.

(*) July 2016.

Source: Eurostat (online data code: wage_mn_out)

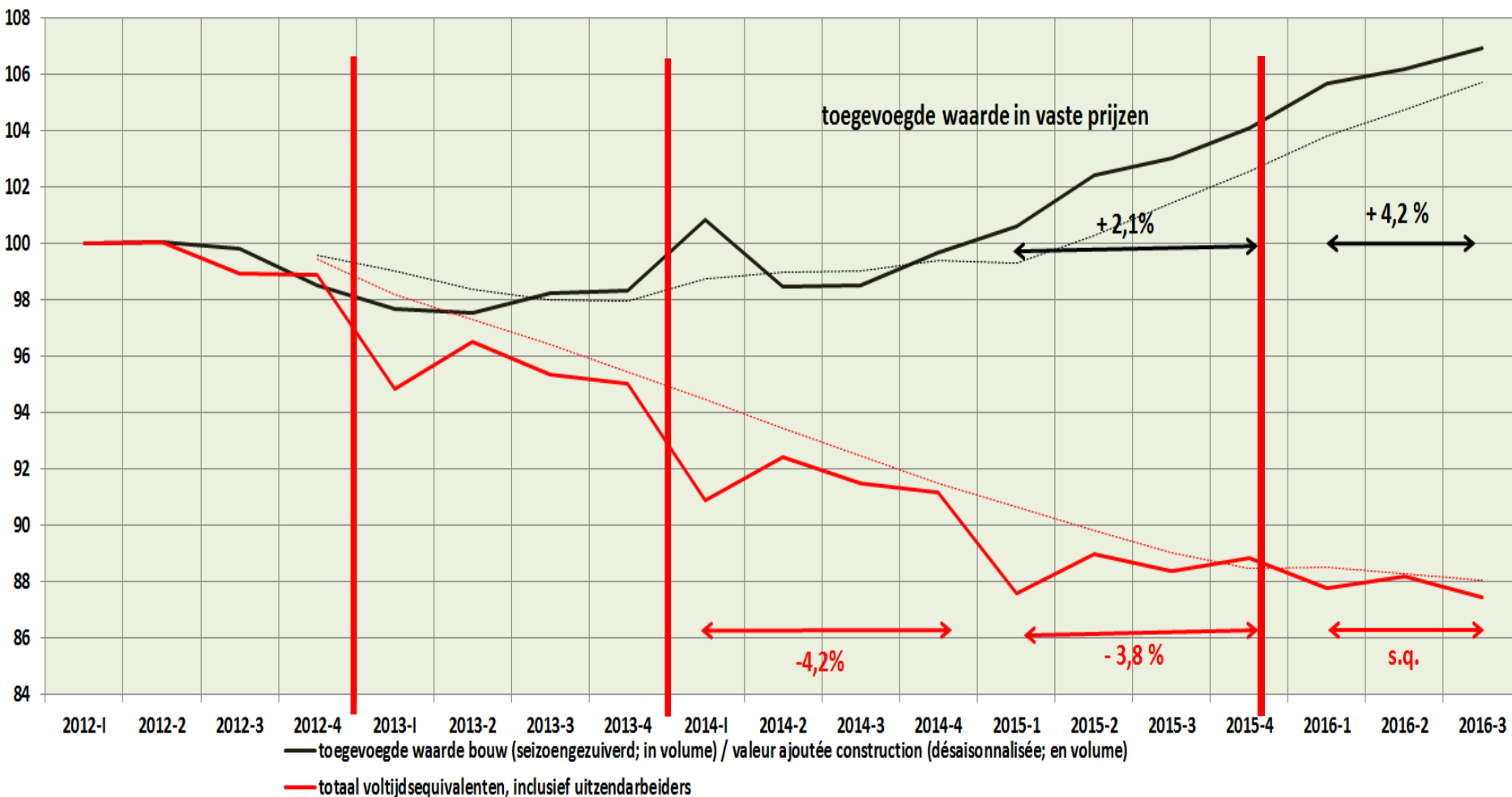
Evolutie van de tewerkstelling in de Belgische bouwsector

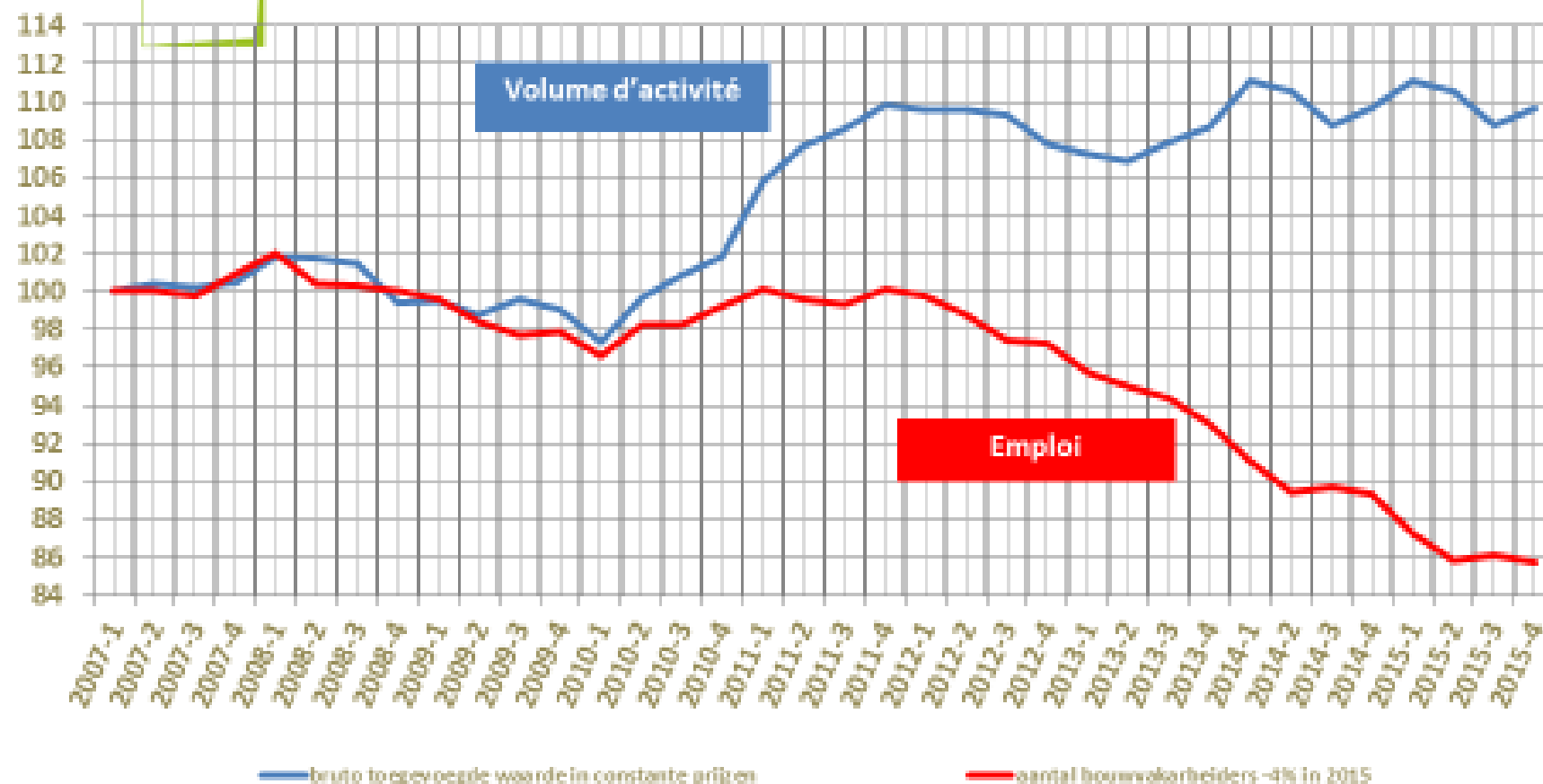
Bouwactiviteit / tewerkstelling

evolutie tewerkstelling en activiteitsvolume bouw 2012-1 = 100

(trendlijn = glijdend gemiddelde over de laatste 4 trimesters)

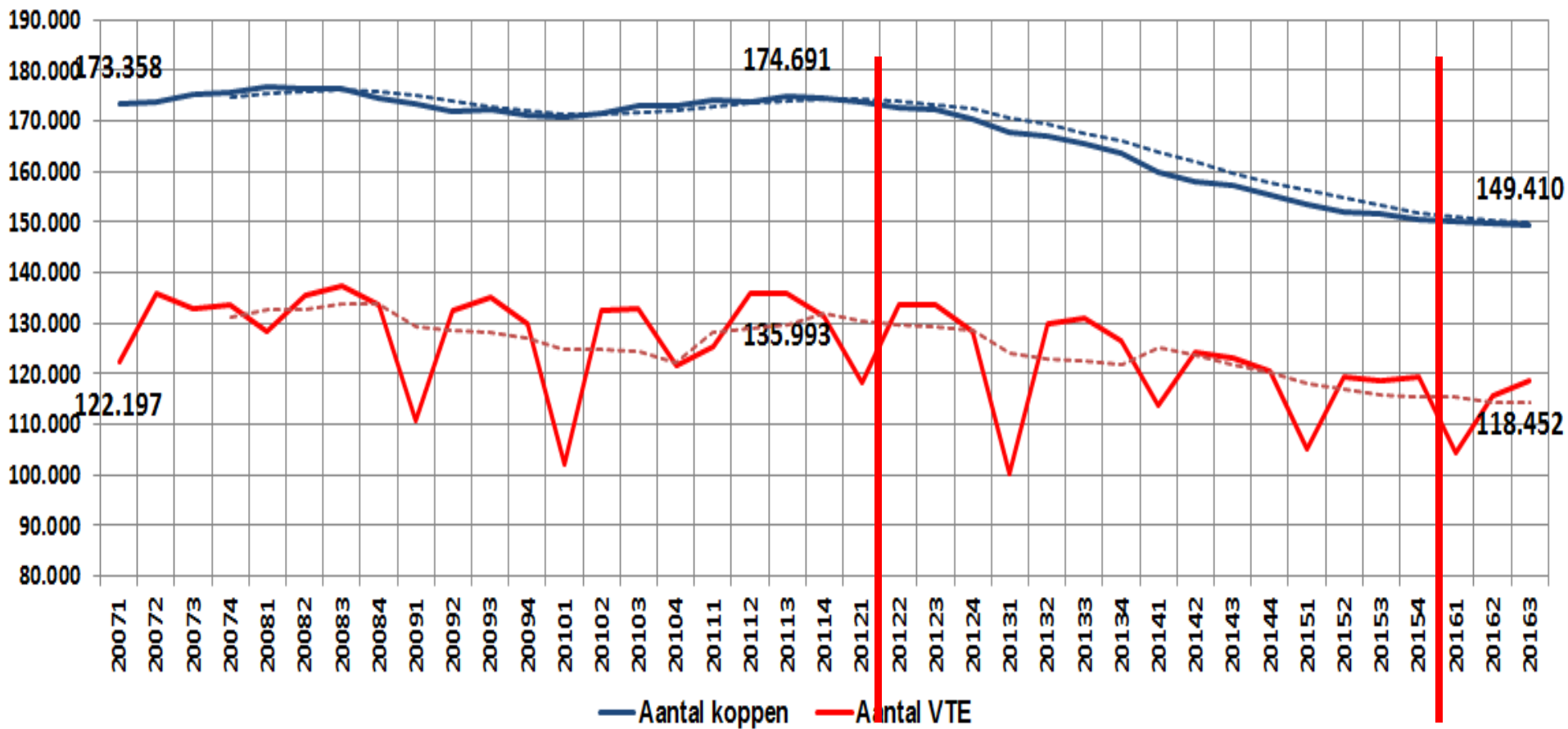

Impact de cette concurrence déloyale sur le secteur de la construction en Belgique

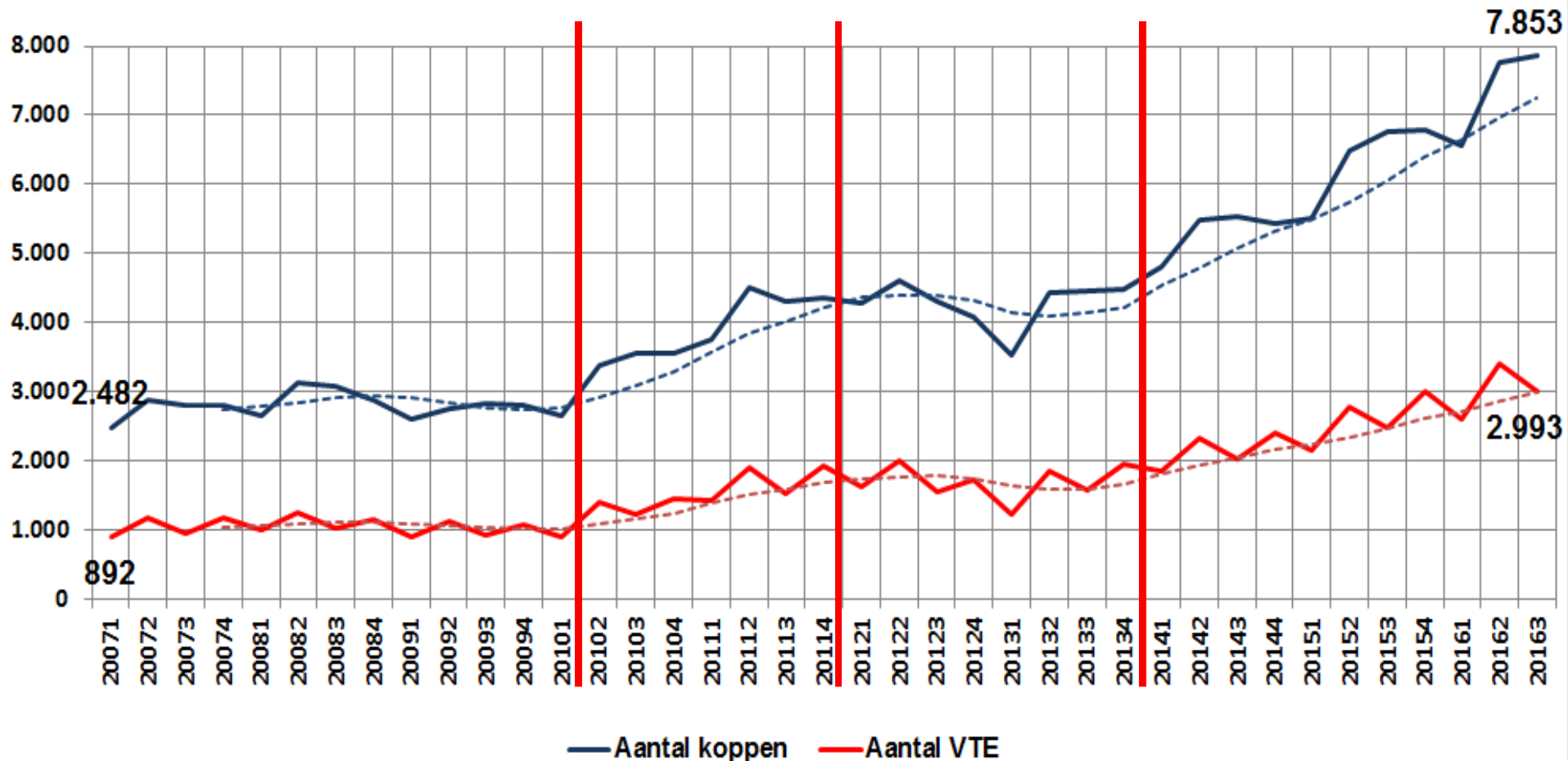
Evolutie arbeiders

evolutie aantal reguliere arbeiders 2007 - 2016
(trendlijn = glijdend gemiddelde 4 laatste trimesters)

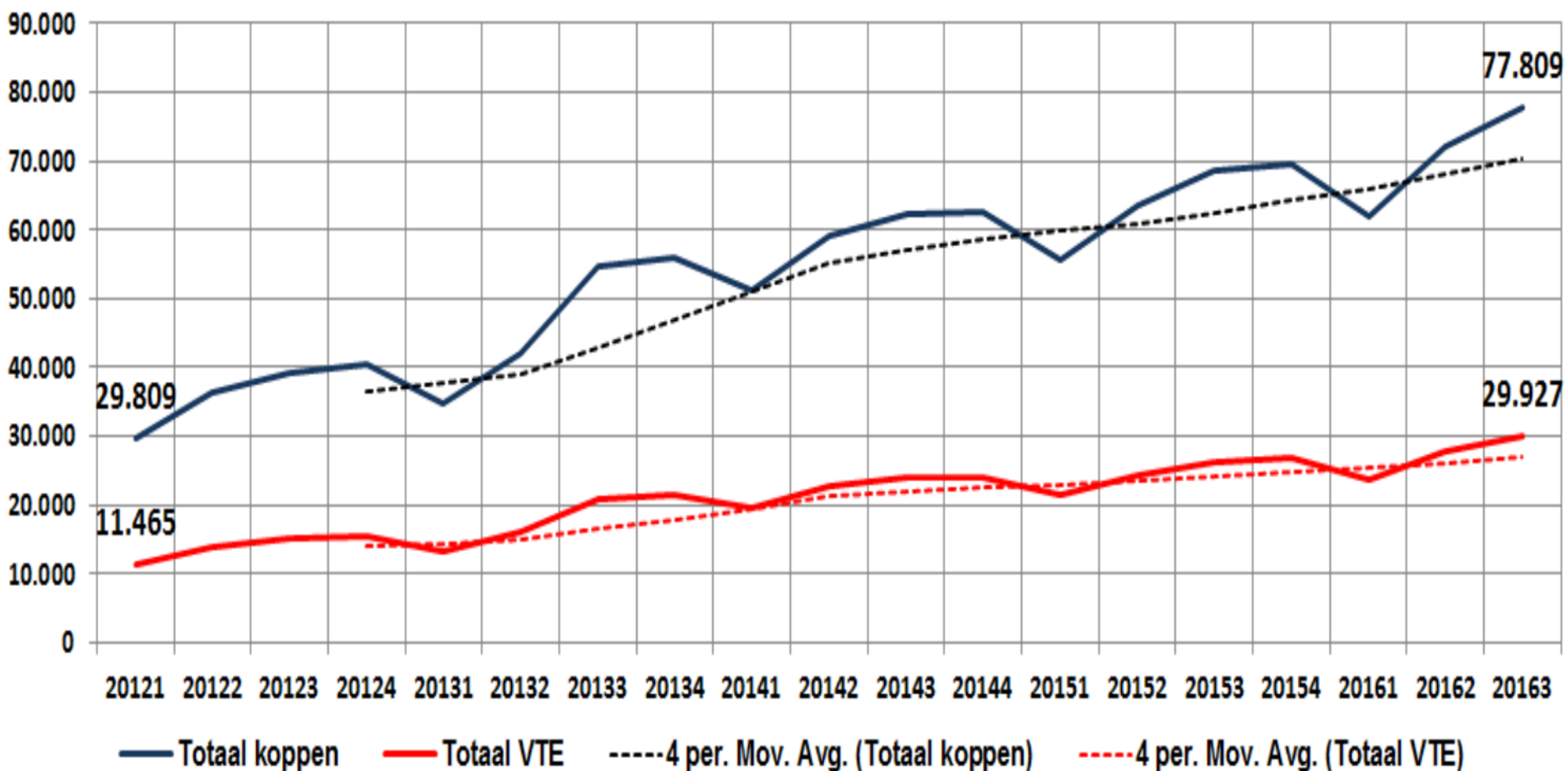
Evolutie uitzendkrachten

evolutie aantal uitzendarbeiders bouw 2007 - 2016
(trendlijn = glijdend gemiddelde 4 laatste trimesters)

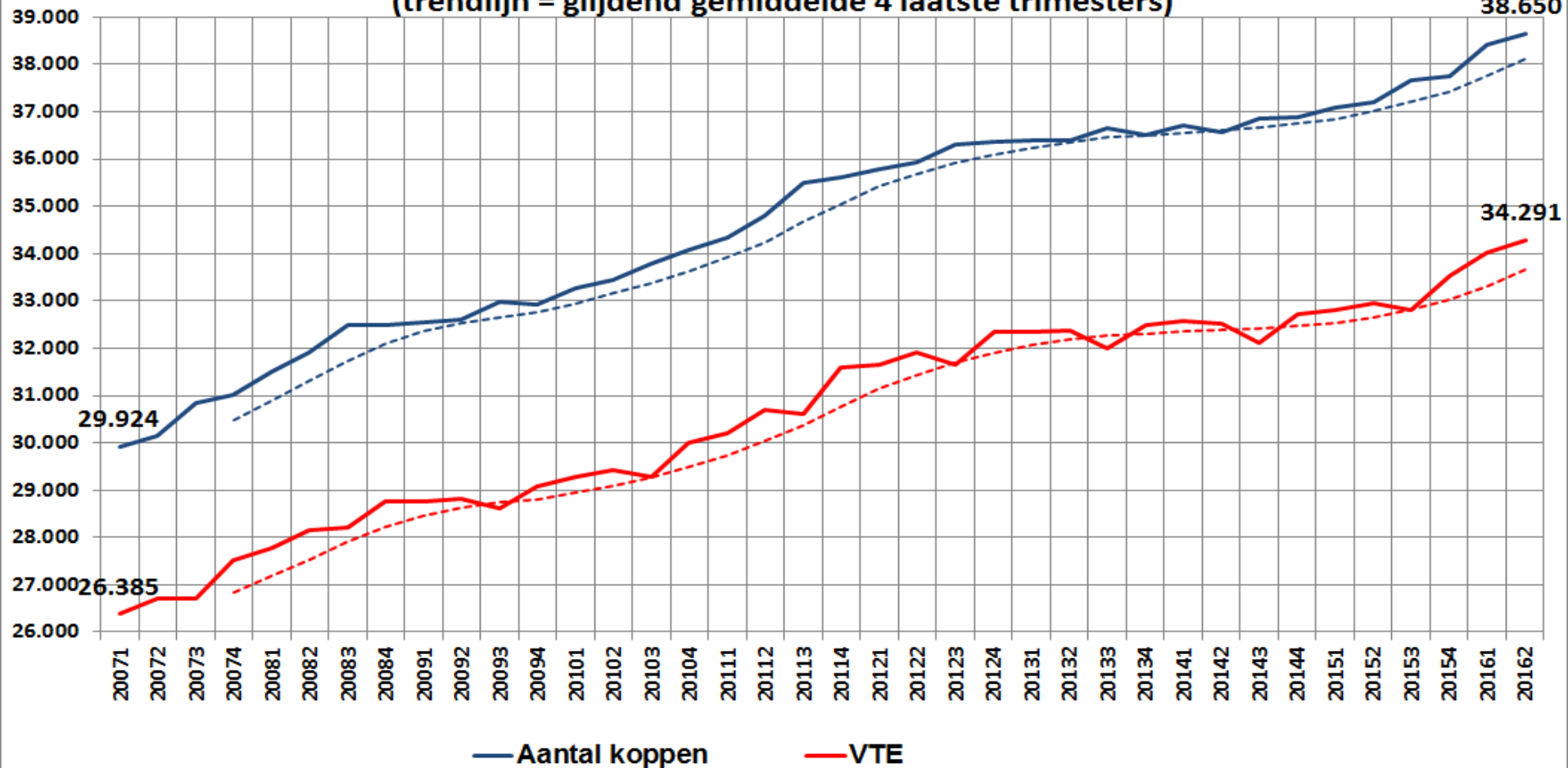
Evolutie gedetacheerden

evolutie aantal gedetacheerden (arbeiders + zelfstandigen)

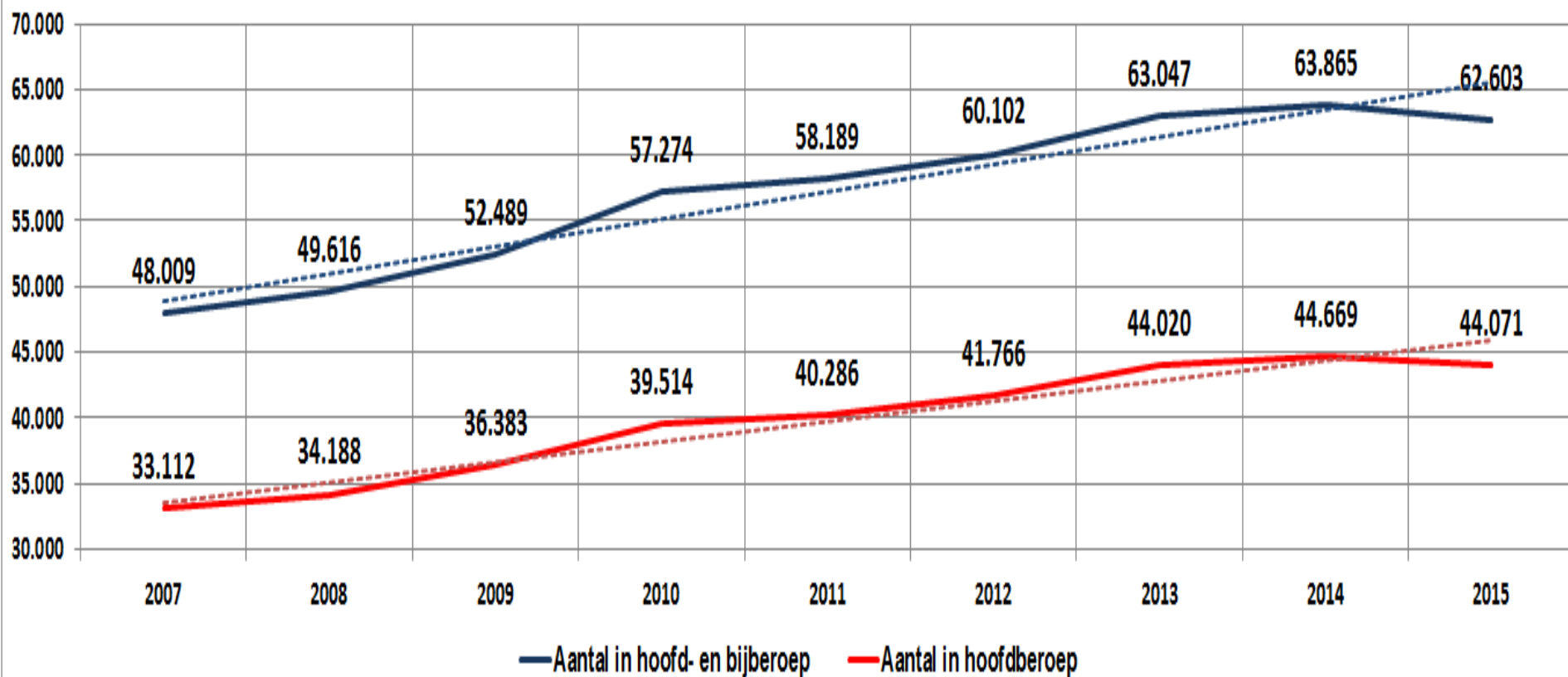
Evolutie bedienden

evolutie aantal bedienden bouw 2007 - 2016
(trendlijn = glijdend gemiddelde 4 laatste trimesters)

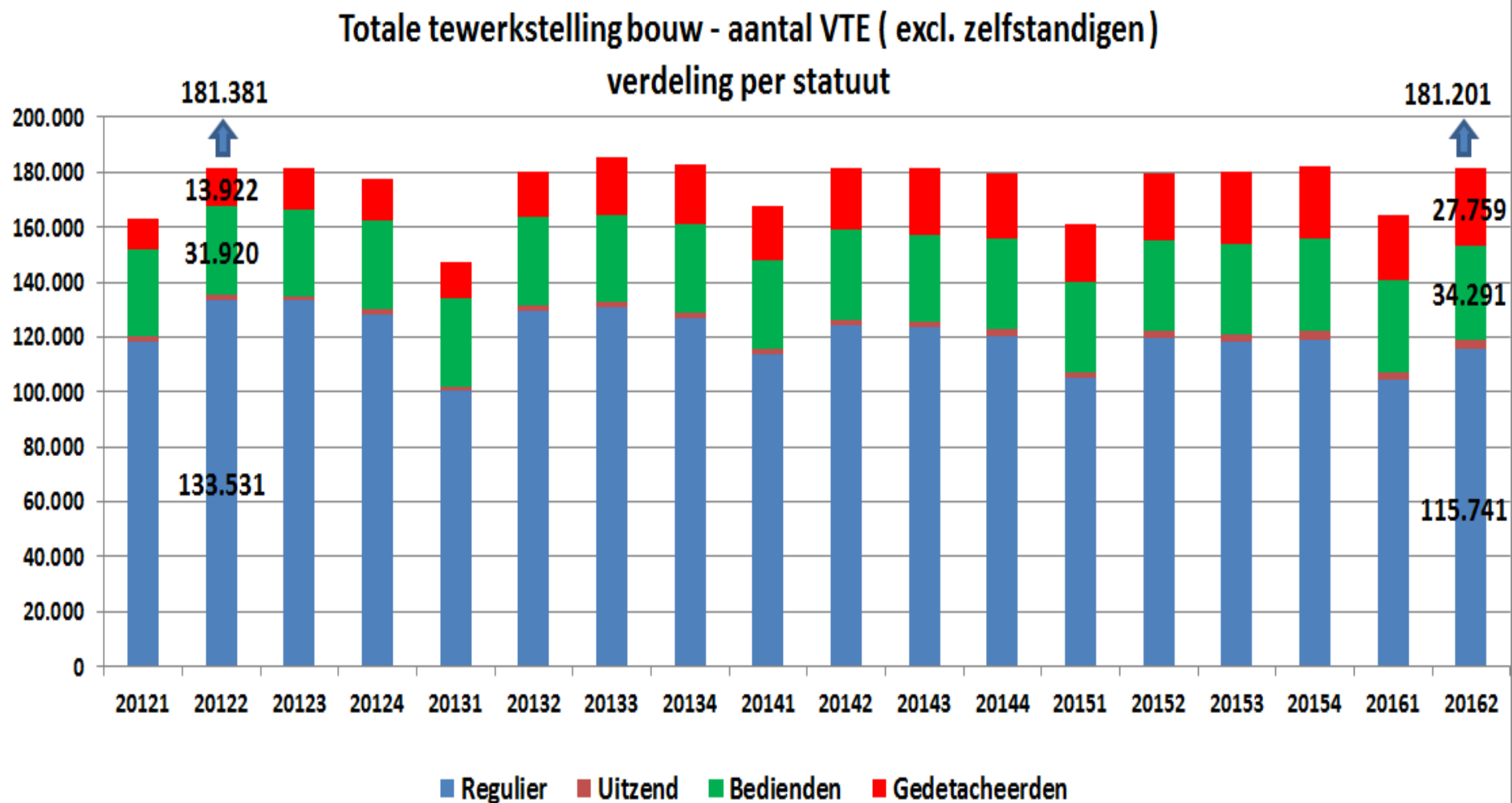

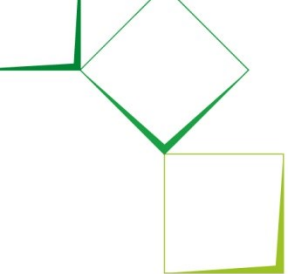
Evolutie zelfstandigen

evolutie aantal zelfstandigen bouw 2007 - 2015
(telkens op 31/12 van het jaar)

Totale tewerkstelling

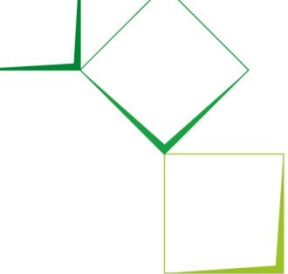
Pijnpunten detachering

- economische factoren wegen sterker dan rechtsbescherming
- niet tegen de buitenlandse werknemer. De controle is het probleem (inspectie + sociaal recht blijft nationaal)
- probleem is grootst in o.a. bouwsector en transportsector
- bouwsector werkt traditioneel veel met onderaanneming (specialisatie) maar dit heeft de poort open gezet voor 'schijnzelfstandigen' (misbruik detachering)
- detachering is voorwerp van complexe constructies (postbusondernemingen, transnationale tewerkstelling, koppelbazen, dubbele nationaliteiten,... => straffeloosheid)

Detacheringsconstructie

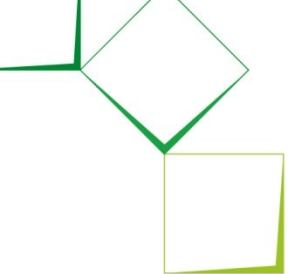

1. Werkt in België
2. Postbus op Cyprus
3. Woont in Roemenië
4. Nederlands
Detacheringsbureau
5. Duitse aannemer
6. Zusterbedrijf in Polen

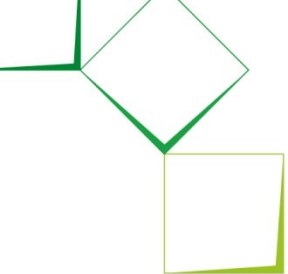
Praktijken op de bouwwerken

- buitenlandse werknemers werken 6/7 dagen per week
- werkdagen van 10 tot 12 uren per dag (dubbele shifts)
- niet respecteren van dagelijkse/ wekelijkse rustperiodes
- gedwongen om te werken als nep-zelfstandige
- onveilige arbeidsomstandigheden, geen aangepaste kleding of materiaal (of ze moeten er voor betalen!)
- probleem van communicatie (meerdere talen, geen NL of FR)
- krijgen nooit het correcte loon (vaak wel op papier)
- kosten voor transport, huisvesting, voeding afgehouden
- ingezet ter vervanging van Belgische werknemers

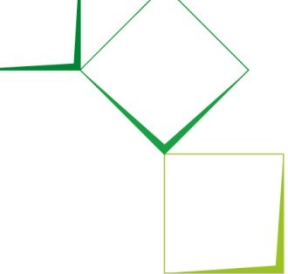
Praktijken op de bouwerven

- niet betaling van cao-voordelen (inning van bijdragen via RSZ) of buitenlandse bedrijven beroepen zich op 'evenwaardige voordelen' (o.a. getrouwheidszgels)
- fysiek bedreiging (tussenpersoon) als ze opkomen voor hun rechten (of ploegen worden gewisseld)
- overnachting op campings, barakken, caravans gebeurt minder
- buitenlandse werknemers zijn zelf slachtoffer (werkgever is een postbus en de baas is een gsm-nummer)

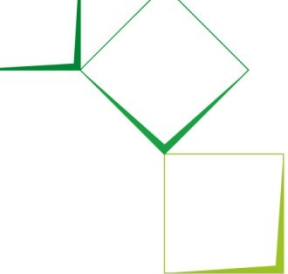
Sociale dumping leidt tot een politieke patstelling!

1. Detachering zorgt voor ongelijke concurrentie op basis van loon- en arbeidsvoorwaarden
2. Detacheringsrichtlijn is ondergeschikt aan het vrij verkeer van diensten (wordt bevestigd door de rechtspraak HvJ)
3. Niet de gedetacheerde werknemer is het probleem maar:
 - gebrek aan controle (blijft nationaal, tijdrovend)
 - geen (beperkte) Europese sociale spelregels
 - geen afdoende sancties (politieke wil)
4. Detachering zorgt hoofdzakelijk voor een beweging van Oost naar West (EU 15). Lidstaten staan tegenover elkaar (geen eensgezindheid)

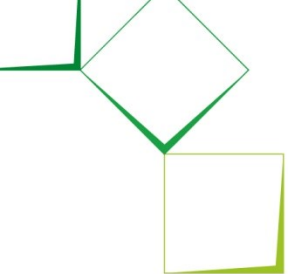
Nieuwe controlemaatregelen

- **Aanwezigheidsregistratie op bouwterreinen (1 april 2014)**
- **strijd tegen schijnzelfstandigen**
- **Hoofdelijke aansprakelijkheid**
 - opdrachtgever is aansprakelijk voor de loonschulden van zijn (onder)aannemer (reeds beloofd in 2004).
- **Meer grensoverschrijdende controle**
- **Omzetting Handhavingsrichtlijn (2014/67/EU 15 mei 2014)**
- **Labour mobility pack Marianne Thyssen (maart 2016)**

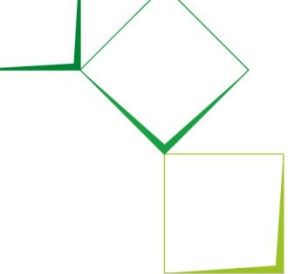
Nieuwe controlemaatregelen

- openbare aanbestedingen: richtlijn 2004/24, Belgische wet van 12 mei 2016, regionale uitvoeringsbesluiten
- basisprincipes:
 - andere criteria dan prijs
 - mogelijke uitsluitingsgronden (verplicht én facultatief)
 - regels in geval van 'abnormale' lage prijs
 - regulering voor keten van onderaannemers
- Omzetting door België is minimaal
 - geen uitsluiting i.g.v. inbreuken op sociaal recht en milieurecht. Geen automatische uitsluiting.
 - prijsbepaling: welke referentie en hoe verifiëren?
 - onderaanneming: maximum 2 niveaus per specialisatie

Plan voor syndicale aanpak

- niet tegen migratie maar misbruiken aanpakken
- nood aan duidelijk wettelijk kader dat voldoende ontradend is: controle, pakkans en sancties
- aanpak is tegelijkertijd Nationaal en Europees (sociaal Europa!)
- informeren en sensibiliseren van buitenlandse bouwvakkers op onze werven
- dienstverlening aan buitenlandse werknemers
- strijd tegen illegale circuits en uitbuiting door versterking van en samenwerking tussen inspectiediensten (Sociale Europol)
- SZ bijdragen altijd betalen in werkland + onderlinge verrekening tussen werkland en herkomstland.

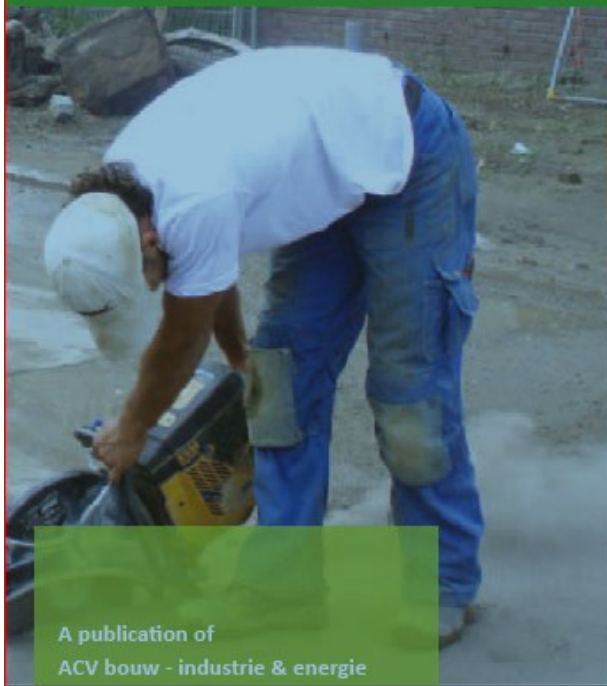
Transportsector: actualiteit

- Video:

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/09/06/slovakije-transportsector/>

<https://www.facebook.com/appeltants/videos/1649564801762821/>

Working in the construction sector in Belgium PC 124

A publication of
ACV bouw - industrie & energie
Trierstraat 31 - 1040 Brussels
T 02 285 02 11
acvbie@acv-csc.be
www.acvbie.be
November 2012

Nederlands

Français

English

Deutsch

Espagnol

Język polski

Romanian

Bulgarian

Portuguese

Russian

Serbo-Croatian